

حل تمرین درس ۱۱ (کتاب نحو مقدماتی)

پرسش و تمرین

۱. نواسخِ دسته دوم چه تعداد هستند و چه عملی انجام می دهند؟
  - ۶ عدد، حروف مشبّه بالفعل و لای نفی جنس
  - مبتدا را اسم خود کرده و منصوب می کنند و خبر را خبر خود کرده و مرفوع می کنند.
۲. معنای «كَانَ» در صورت جامد بودن آن، چیست؟ مثال بزنید.
  - همانند
  - كَانَ الْعِلْمُ نُورٌ : علم همانند نور است
۳. فرق «لَيْتَ» و «لَعَلَّ» در چیست؟
  - لَيْتَ: ممکن یا محال
  - لَعَلَّ: ممکن
۴. آیا خبر حروف مشبّه بالفعل با خبر مبتدا فرقی دارد؟ توضیح دهید.
  - خیر
۵. در جمله «إِنَّ سَعِيداً أَبُوهُ عَالِمٌ» چند خبر وجود دارد؟ تعیین کنید.
  - سَعِيداً: اسم و منصوب
  - أَبُوهُ عَالِمٌ: خبر إِنَّ و مرفوع محلاً
  - أَبُوهُ: مبتدا
  - عَالِمٌ: خبر
۶. چه شباهتی میان حروف مشبّه بالفعل با لای نفی جنس وجود دارد؟
  - اسم: منصوب
  - خبر: مرفوع
۷. چه فرقی میان لای نفی جنس و لا شبیه به لیس وجود دارد؟
  - لای نفی جنس: اسم : منصوب، خبر: مرفوع
  - لای شبیه به لیس: اسم: مرفوع، خبر: منصوب
۸. جمله «لَا امْرَأَةٌ غَائِبَةٌ» را ترکیب کنید.
  - امْرَأَةٌ: اسم لا و مبنی بر فتح و محلاً منصوب
  - غَائِبَةٌ: خبر لا و مرفوع
۹. بر جمله های ذیل یکی از حروف مشبّه بالفعل مناسب را داخل کرده و ترجمه کنید.

(۱) الْبُخْلُ عَارٌ

• إِنَّ الْبُخْلَ عَارٌ - به درستی که بخل ننگ است

(۲) الْجَيْشُ مُنْتَصِرٌ

• لَعَلَّ الْجَيْشَ مُنْتَصِرٌ - امید است که سپاه پیروز شود

(۳) الرَّبِيعُ دَائِمٌ

• لَيْتَ الرَّبِيعِ دَائِمٌ - ای کاش بهار دائمی بود

(۴) الشَّبَابُ يَعُودُ

• إِنَّ الشَّبَابَ يَعُودُ - همانا جوانی برمیگردد

(۵) النَّاسُ مُنْصِفُونَ

• لَعَلَّ النَّاسَ مُنْصِفُونَ - امید است

(۶) الْبَاطِلُ يَزْهُقُ

• لعل الباطل يزهُقُ - امید است که باطل از بین برود

۱۰. در آیه «إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا» و حدیث «كَادَ الْحَلِيمُ أَنْ يَكُونَ نَبِيًّا». چند ناسخ وجود دارد؟

اسم و خبر هر کدام را تعیین کنید.

آیه:

• جَهَنَّمَ: اسمِ إِنَّ و منصوب

• كَانَتْ: خبرِ إِنَّ و مرفوع محلاً - اسمِ كَان: هی مستتر و محلاً مرفوع

• مِرْصَادًا: خبرِ كَان و منصوب

حدیث:

• الْحَلِيمُ: اسمِ كَادَ و مرفوع

• أَنْ يَكُونَ: خبرِ كَادَ و منصوب محلاً- اسمِ كَان هو مستتر

• نَبِيًّا: خبرِ كَان و منصوب

۱۱. در جمله های ذیل، اسم و خبر نواسخی که با خط مشخص شده اند را با ذکر نوع علامت و

اعراب هر کدام تعیین کنید:

(۱) قرآن کریم: لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ.

• السَّاعَةَ: اسم و منصوب

• قَرِيبٌ: خبر و مرفوع

(۲) قرآن کریم: إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ.

• السَّاعَةَ: اسمِ إِنَّ و منصوب

• لَا رَيْبَ فِيهَا: خبر و مرفوع محلاً

- رَيْبٌ: اسم لا و مبنى بر فتح
  - فِيهَا: خبر و محلاً مرفوع
  - لَيْكِنَّ: اسم و منصوب
  - أَكْثَرَ: اسم لكن، منصوب
  - لَا يُؤْمِنُونَ: خبر وَلَيْكِنَّ و مرفوع (فعل مضارع مرفوع)
- (۳) قرآن کریم: لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ.

- لَعَلَّكُمْ: ضمیر کم، اسم و محلاً منصوب
- تُرْحَمُونَ: خبر لَعَلَّ و مرفوع

(۴) قرآن کریم: لَا يَكَاذُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا.

- يَكَاذُونَ: افعال مقاربه
- يَكَاذُونَ: ضمیر واو، اسم کاد
- يَفْقَهُونَ: خبر و منصوب محلاً
- حَدِيثًا: مفعول

(۵) امام علی علیه السلام: مَنْ كَتَمَ عِلْمًا فَكَانَتْهُ جَاهِلٌ بِهِ.

- فَكَانَتْهُ: ضمیر هاء اسم و محلاً منصوب
- جَاهِلٌ: خبر و مرفوع

(۶) امام علی علیه السلام: لَا عِزَّ أَعَزُّ مِنَ التَّقْوَى.

- عِزٌّ: اسم لا و مبنى بر فتح و (محلاً منصوب)
- أَعَزُّ: خبر لا و مرفوع

(۷) امام علی علیه السلام: لَا مَعْقِلَ أَحْصَنُ مِنَ الْوَرَعِ.

- لا: لای نفی جنس
- مَعْقِلَ: اسم لا و مبنى بر فتح
- أَحْصَنُ: خبر لا و محلاً مرفوع

(۸) امام علی علیه السلام: لَكَادَ الْعَفِيفُ أَنْ يَكُونَ مَلَكًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ.

- لَكَادَ: افعال مقاربه
- الْعَفِيفُ: اسم کاد و مرفوع
- يَكُونَ: خبر کاد و منصوب (فعل مضارع منصوب) – اسم هو مستتر
- مَلَكًا: خبر کان
- مِنَ الْمَلَائِكَةِ: جار و مجرور

(۹) إِنَّ الْقُصُورَ شَاهِقَةً وَمَا الْخُصُونَ مَنِيَعَةً.

- إِنَّ: حروف شبيهه به ليس
- الْقُصُورُ: اسم و مرفوع
- شَاهِقَةً: خبر و منصوب
- الْخُصُونَ: اسم ما و مرفوع
- مَنِيَعَةً: خبر منصوب

(۱۰) لَا سُرُورَ دَائِمًا.

- لَا: لای نفی جنس
- سُرُورَ: اسم لا و مبنى بر فتح
- دَائِمًا: خبر لا و مرفوع

(۱۱) لَا حَسُودَ مُسْتَرِيحًا.

- لَا: لای نفی جنس
- حَسُودَ: اسم و مبنى بر فتح
- مُسْتَرِيحًا: خبر لا و مرفوع

(۱۲) إِخْلُوقَ الْهَوَاءِ أَنْ يَعْتَدِلَ.

- إِخْلُوقَ: افعال مقاربه
- الْهَوَاءِ: اسم و مرفوع
- أَنْ يَعْتَدِلَ: خبر و منصوب محلى - فعل و فاعل - (مضارع منصوب)

(۱۳) أَوْسَكَ الصَّيْفُ أَنْ يَنْقُضِي.

- أَوْسَكَ: افعال مقاربه
- الصَّيْفُ: اسم و مرفوع
- أَنْ يَنْقُضِي: خبر منصوب - محلاً منصوب (فعل و فاعل)

(۱۴) خَالِدٌ غَنِيٌّ لَكِنَّهُ بَخِيلٌ.

- خَالِدٌ: مبتدا
- غَنِيٌّ: خبر
- لَكِنَّهُ: ضمير هاء اسم لكن و محلاً منصوب
- بَخِيلٌ: خبر و مرفوع